

N:o 27.

Ank. till Riksd. kansli den 25 februari 1898, kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner angående tillägg till § 63 i förordningen om kommunalstyrelse på landet och § 37 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd.

Uti två inom Andra Kammaren väckta motioner, *nr*s 24 och 25, har herr *J. Eliasson* föreslagit tillägg till gällande bestämmelser i förordningen om kommunalstyrelse på landet samt förordningen om kyrkostämman m. m. i syfte att i kungörelserna angående de ordinarie kommunal- och kyrkostämmor, hvilka enligt nyssnämnda förordningar hållas i oktober månad hvarje år för bestämmande af utgifts- och inkomststater, skola angifvas de utgifter, hvilka, utöfver de förut beslutade, anses böra utgå under det följande året.

Herr *Eliasson* anför:

»Uti kongl. förordningarne om kommunalstyrelse å landet samt om kyrkostämman, kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 äro nära nog likartade stadganden gifna i fråga om kallelse till kommunal- och kyrkostämmor samt beträffande upprättandet och antagandet af utgifts- och inkomststaterna, särskildt likväl för kommun och särskildt för kyrka och skola. Deruti föreskrifves, att kungörelse om kommunal- och kyrkostämmor skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och öfverläggningsämne, äfvensom ock att inga andra ärenden få företagas än de som i kungörelsen äro upptagna, samt att ny fråga kan vid vilkendera som helst af dessa stämmor väckas, men icke förr än vid annan stämman och efter vederbörlig pålysning afgöras. Genom dessa bestämmelser kan det väl anses vara tydligen föreskrifvet, att nya eller förökade utgifter icke

utan att de beslutberättigade lemnats tillfälle att på förhand få vetskap derom, kunna införas; men i strid emot nämnda bestämdt uttalade grundsats förekomma i kommunalstämmoförordningens § 62 och kyrkostämmoförordningens § 36, samt synnerligen i Kongl. Maj:ts på anförda besvär meddelade resolutioner, föreskrifter, som gifva anledning till ganska betänkliga undantag från den förut gifna regeln. Det heter i kommunalstämmoförordningen, att i utgiftsförslaget skall upptagas de utgifter, som enligt kommunalnämndens framställning kunna af kommunens gemensamma behof för det nästföljande året påkallas, samt i kyrkostämmoförordningen, att likaledes utgiftsförslaget bör upptaga icke allenast de utgifter, som redan äro beslutade att under det nästföljande året utgöras, utan äfven de, hvilka kyrko- och skolrådet derutöfver anser af behovet påkallade att under samma år utgå. Genom Kongl. Maj:ts nådiga resolution den 30 juni 1871 har 62 § af kommunalstämmoförordningen blifvit tolkad så, att vid kommunalstämma, sammankallad för att uppgöra utgifts- och inkomststat, förökade utgifter kunna beslutas utan annan pålysning derom, än att uppgörandet af utgiftsstat förekommer till afgörande, och Kongl. Maj:ts resolution den 10 augusti 1883 gifver ökadt stöd för sådan uppfattning. När kommunalstämmoförordningens omnämnda § blifvit så tydd, torde deraf framgå, att kyrkostämmoförordningens likartade stadganden äfven böra förstås på samma sätt. Följden häraf har blifvit den, efter min erfarenhet, att flere nya utgifter beslutats, utan att en stor del af de skattskyldige fått veta något derom förrän det varit för sent.

Huruvida bestämmelserna beträffande antagandet af utgifts- och inkomststaterna, med den tolkning dessa fått uti nyss omförmälda kongl. resolutioner, äro konsequenta med andra föreskrifter i kommunallagarne, likasom ock om de befordra hvad med kommunal själfstyrelse är afsedt, derom tillåter jag mig vara en tviflare. Äro såväl kommunalnämnd som kyrko- och skolråd endast förvaltningsmyndigheter, så bör ock efter min tanke deras förslag underkastas samma offentlighet, som i öfrigt är föreskrifven. • Hvad som kan och bör undvikas är ett hemlighetsmakeri, hvilket ofta medför split och fördenskull hellre borde af lagarne förbjudas än tillåtas.

Grundtanken i kommunallagarne är efter min uppfattning, att en hvar, som deltagar i kommunens skatter, äfven skall ega rätt att deltaga i besluten derom, och för att få tillfälle dertill kräfves ju att erhålla underrättelse om när och i hvilket omfång sådan fråga förekommer till afgörande. Det måste ock kunna anses förunderligt, att när det är fråga om bestämmandet af utgifter, så skall ett annat sätt vara tillåtet

vid de ordinarie stämmorna i oktober än hvad som gäller för den öfriga tiden af året. Dessutom kan det förefalla mig såsom stridande mot hvartannat, att stämma, hållen samma dag den pålyses, icke får fatta beslut om utgift eller erläggande af bidrag dertill, medan vid oktoberstämmorna det kan beslutas om huru stora utgifter som helst, utan att de skattskyldige veta något derom förut, likasom ock att pålysning om ämnet skall vara nödvändig, till och med en vecka förut, i fråga om namnförändring i röstlängden, der en förutvarande afgått och en ny kommit i stället, men speciellt när det är fråga om utgifter, vare sig små eller stora, som kommunalnämnd eller kyrko- och skolråd — man kan tänka sig utan att vara eniga — anse behöfliga, då skall pålysning ej iakttagas. Sådana inkonsekvenser medföra efter mitt förmenande icke någon belåtenhet vid kommunallagarnes tillämpning.

I ett fall öfverensstämma ej kommunal- och kyrkostämmoförordningarne. Kommunalstämmoförordningens 63 § föreskrifver, att särskildt de i utgiftsförslaget upptagna utgifter, som först då till beviljande föreslås, jemte de frågor och behof, af hvilka desamma påkallas, skola till öfverläggning och afgörande företagas. Uti kyrkostämmoförordningen förekommer icke någon likartad bestämmelse, ehuru det äfven här torde kunna anses lika behöfligt. Ett tillägg till kyrkostämmoförordningen i detta afseende bör efter min tanke kunna försvaras.

Genom det nu anförda tror jag mig hafva visat, att såväl kommunal- som kyrkostämmoförordningarne i nu omnämnda fall lida af betänkliga brister och inkonsekvenser. Är detta, som mig synes, obestridligt, så framkallas deraf nödiga rättelser. Frågan blir då, på hvad sätt detta förhållande må kunna ändras. En hufvudsak förefaller det mig vara, att alla utgiftsfrågor behandlas lika, och att således vid stämma, utlyst för bestämmande af utgifts- och inkomststat, icke måtte tillåtas att besluta om nya eller förökade utgifter utan att sådant blifvit i kungörelsen om stämman såsom öfverläggningsämne upptaget. Ett tillägg i detta syfte skulle efter min uppfattning vara tillfredsställande.»

På grund af hvad sålunda anförts hemställer motionären

dels i motionen n:o 24, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att i 63 § af Kongl. Maj:ts nådiga förordning om kommunalstyrelse å landet den 21 mars 1862, efter mom. 1, infördes ett tillägg af följande lydelse:

Inga andra nya eller förökade utgifter må i denna stat upptagas än de, som i kungörelsen om stämman äro angifna;

dels ock i motionen n:o 25, att Riksdagen äfvenledes måtte för sin del besluta, att i 37 § af kongl. förordningen om kyrkostämma samt

kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, sådan den lyder enligt kongl. kungörelsen den 3 augusti 1866, införes följande tillägg, i ett nytt moment:

De uti utgiftsförslaget upptagna utgifter, som enligt § 36 först till beviljande föreslås, jemte de frågor och behof, hvaraf desamma påkallas, skola härvid särskildt till öfverläggning och afgörande företagas; och få inga andra nya eller förökade utgifter i utgiftsstaten uppföras än de, som i kungörelsen om stämman äro angifna.

Utskottet har den uppfattning, hvars rättighet också, på sätt motionären framhållit, bestyrkts af praxis, att de i förordningarne om kommunalstyrelse på landet samt om kyrkostämma m. m. gifna stadganden derom, att kungörelse om kommunal- eller kyrkostämma skall innehålla, bland annat, bestämd uppgift om öfverläggningsämne för sammanträdet, och att inga andra frågor än de, som sålunda angifvits i kungörelsen, få vid stämman företagas, icke äro, tillämpade på de ordinarie stämmorna i oktober månad, att fatta så, som innebure de föreskrift, att i kungörelse om sådan stämma skall intagas en detaljerad uppgift om de nya utgifter, som enligt förslaget till utgifts- och inkomststat anses nödiga för det följande året. Dessa stadganden få säkerligen anses uppfyllda, om kungörelse till stämman innehåller uppgift derom, att fråga förekommer om antagande af utgifts- och inkomststat. Ehuru utskottet sålunda är ense med motionären om grundföresättningen för hans förslag, kan utskottet emellertid icke finna bestämmelser sådana som de af honom ifrågasatta vara behöfliga. Visserligen är det af vikt, att de röstegande före en stämma få kännedom om, hvilka ärenden som skola derå behandlas; men, hvad nu särskildt angår de ordinarie stämmorna i oktober, är att märka, att ifrågasvarande båda förordningar innehålla föreskrifter, att på dessa stämmor skall bestämmas utgifts- och inkomststat för det följande året, samt att i det förslag till sådan stat, som af kommunalnämnden beträffande kommunens allmänna utgifter och af kyrko- eller skolråd i hvad angår utgifter för kyrka och skola uppgjorts och för stämman framläggas, skola upptagas jemväl de utgifter, hvilka utöfver de förut beslutade må anses behöfliga. Då detta således får anses vara allmänt bekant, och då man måste förutsätta det intresse hos de röstegande, att de, när i en kungörelse om kommunal- eller kyrkostämma tillkännagifves, att frågan om utgifts- och inkomststat förekommer till behandling, taga

del af det af vederbörande uppgjorda förslaget, särskildt i hvad det angår nya utgifter, så måste man anse det vara nog sörjdt för tillfälle för vederbörande att före stämman få kännedom om, hvilka nya utgiftsfrågor derå förekomma till behandling, och att de af motionären ifrågasatta tilläggen i detta afseende till bestämmelserna i 63 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet och 37 § i förordningen om kyrkostämman m. m. äro öfverflödiga.

Hvad till sist angår det af herr Eliasson gjorda förslag om införande i sistnämnda förordning af ett stadgande likartadt med bestämmelsen i 63 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet, att vid den ordinarie kommunalstämman i oktober de i utgiftsförslaget upptagna utgifter, som först då till beviljande föreslås, jemte de frågor och behof, af hvilka desamma påkallas, skola särskildt till öfverläggning och afgörande företagas, så finner utskottet väl i sin ordning, att man går så till väga äfven vid den ordinarie kyrkostämman i samma månad i afseende på de utgifter, om hvilka denna stämman har att fatta beslut, men då utskottet är öfvertygadt derom, att i allt fall så städse sker, och då den ifrågasatta lagändringen sålunda synes utskottet, praktiskt sedt, skäligen onödig och i alla händelser allt för obetydlig för att böra ensamt för sig komma till stånd, så anser sig utskottet ej heller böra biträda denna del af hvad som föreslagits i motionen n:o 25.

Af hvad utskottet sålunda anfört föranlåtes utskottet hemställa:

1:o) att herr Eliassons motion n:o 24 icke må af Riksdagen bifallas; och

2:o) att herr Eliassons motion n:o 25 ej heller må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1898.

På lagutskottets vägnar:

Carl B. Hasselrot.

Herr *Ohlsson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
